

Na izdajo ob 4. zjutraj.

Štane mesečno Din 45,-; za leto
sestavljeno Din 480,-; naročilo
Oglaš po tarifi.

Uredništvo:
Ljubljana, Knašova ulica št. 5/L
Telefon št. 3073 in 3084, ponoči tudi
št. 3034.
Rekopisni se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravitelj: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3084.

Upravitelj oddelka: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 3098.

Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 23 — Celje, Aleksandrova cesta
—

Račun pri poštnem črt. zavodu: Ljubljana
št. 11.343 — Praha číslo 78.188
Wien, Nr. 305.343.

Grmenje na hegemonističnem nebu

Kralj se je vrnil iz Topole. — Avdičence na dvoru. — Demokraci nadaljuje napade na dr. Korošca in zahtevajo notranje ministrstvo

Beograd, 1. novembra p. Današnji dan je bil v Beogradu dokaj živahen. Opoldne se je kralj vrnil iz Topole, nakar so se na dvoru vrstile avdičence. Tekom popoldneva so bili v avdičencah ministrski predsednik dr. Korošec, minister trgovine dr. Spaho, minister brez portfelja dr. Šumenković, minister socialne politike Stjepan Barić in minister financ dr. Subotić, ter končno sarajevski veliki župan Milan Nikolić.

V predsedstvu vlade so se ves dan vršile konference in posvetovanja. Četudi vladni krogi zatrjujejo, da gre zgolj za resorne zadeve sprčo skorajšnjega sestanka Narodne skupščine, prevladuje splošno mnenje, da so se vse te konference in deloma tudi avdičence tikale splošne politične situacije. Beograjski večerni listi v zvezi s tem znova napovedujejo skorajšnjo rekonstrukcijo vlade, ki bi bila v zvezi z akcijo inž. Savčiča in bi po mnenju teh krogov tvorila nekako prvo etapo v sondiranju terena za sporazum s KDK.

Interesantno je, da demokratska »Pravda«, ki velja za glasilo zunanje ministra dr. Marinkovića, zopet ostro napada dr. Korošca in naglašajo, da so nezadovoljni z njim ne le demokraci, temveč tudi radikali. Demokraci zahtevajo resor notranjega ministrstva za sebe in zatrjuje se, da je bila na včerajšnji konferenci vodstva Davidovičeve stranke v kabinetu ministra javnih del sklenjena tozadevna akcija v okviru vladne koalicije. Kakor poroča današnja »Politika«, smatrajo de-

Nova izzivanja hegemonistov

Hegemonistični eksponenti so začeli zopet na vseh straneh izzivati in ščuvati proti prečanom. — Pribičevićev odgovor dr. Nedeljkoviću

Zagreb, 1. novembra, n. G. Svetozar Pribičević je danes sprejel novinarje, tem jim podal par izjav o aktualnih dnevnih vprašanjih. Uvodoma se je dotaknil članka dr. Nedeljkovića v beograjskem »Vremenu«, v katerem na odvraten način napada zlasti prečanske gospodarske kroge, ki da so oplakali državo in med drugim izjavili:

»Poštna hranilnica je skupna državna ustanova, toda to ne moti generalnega direktorja, da ne bi metal blata na prečane. V tem pamfletu trdi celo, da je bilo v Beogradu zato osnovanih 18 ministrstev kot nikjer drugod, da bi se ugodilo Hrvatom. Vsakdo pa ve, da so od 1. 1918. naprej v teh ministrstvih večinoma sedeli Srbijanci. Dejansko pa ne gre za borbo med Hrvati in Srbi, kakor to zatrjuje direktor poštna hranilnice, nego za borbo Srbov, Hrvatov in Slovencev na eni strani in srbijanskimi hegemonisti na drugi strani.«

Za tem je Svetozar Pribičević omenil izzivalno pisavo novosadske »Srbadije«. List zopet hujša, naj bi se preivala kri. »Taki listi«, je naglasil gospod Pribičević, »se financirajo z državnimi sredstvi z izrecnim nalogom, naj pripravljajo teren za umorstva narodnih voditeljev, da na ta način odzamejo prebivalstvu prave voditelje.«

Novinarji so na to opozorili Pribičevića na izjavo, ki jo je dal poslanec dr. Svetislav Popović o Savčičevi misli in o njegovi nameri, da odpotuje v Zagreb. Pribičević je odvrnil:

»Posl. Popović je docela pravilno informiral g. Savčiča o sedanjem razpoloženju vodstva KDK. Netočne pa so vesti, da bi bil te dni g. Popović prisel v Zagreb.«

Glede občinskih volitev v Bosni in Hercegovini je Pribičević izjavil, da je sedaj že vsej javnosti jasno, da so radikali doživeli pri občinskih volitvah v Bosni in Hercegovini poraz, a ta poraz bo zlasti viden pri konstituiranju občinskih odborov.

Današnje »Vreme« poroča, da statuti pravoslavne cerkve ne bodo predloženi Narodni skupščini, nego da bo sporazum o teh statutih, ki je bil bojda dosegel med vlado in predstavniški cerkve, čim ga bo kralj potrdil, zadobil zakonsko veljavo. To pomeni z drugimi besedami, da bo v nasprotju z načelom avtonomije, ki ga jamči državna ustava, ta cerkveni statut kratkoma oktroiran. Razume se, da narod ne bo priznal takih statutow, o čemer ne smejo dvomiti škojke. Gospodje škojke si žele borbe in oni bodo borbo tudi dobili.

Pravi obraz hegemonističnih amputašev

Srbijanci so novim krajem vse dali, se zanje gospodarsko in moralno upropastili — sedaj pa hočejo napraviti konec Nečuvjen pamflet visokega državnega funkcionarja, generalnega direktorja Poštna hranilnice

Beograd, 1. novembra, p. Današnje »Vreme« objavlja pod naslovom »Privredniki in državna kriza« s podnaslovom »Privredniki naprejo!« članek generalnega direktorja Poštna hranilnice dr. Milorada Nedeljkovića, ki je izzval ogromno senzacijo. Dr. Nedeljković se v svojem članku zavzema za to, da bi se naj naša država razdružila, češ, da je to neodložljiva potreba celokupnega srbskega naroda, ki da bo v nasprotju s tem slučajem doživel še hujšo katastrofo, kakor je bila na Kosovu! Dr. Nedeljković zanika narodno edinstvo Srbov in Hrvatov. Možno nadalje izjavlja, da Srbom za njihov napredek in kulturno gospodarski procvit ni potrebna sedanja državna zajednica.

»Kar se tiče narodnega edinstva, smo mi Srbi iz Srbije preveč lahkomišelnost in enostransko sprejeli to tezo in na njej gradili vse naše politične konstrukcije.« Dr. Nedeljković smatra, da je treba s to prevaro enkrat za vedno prenehati in pogledati resnici v oči. Hrvati mrzijo Srbe. To je činjenica, s katero je bilo treba računati pri ustanovitvi sedanje države. Ali morda izgledamo mi sedaj bolje nego nekdanja Avstro-

itd. po vseh krajih naše države. Odprli smo brez odškodnine svoja vrata in svoja konzumentska tržišča industriji, bankam in trgovini naših novih krajev. . . . Financijsko smo zasledovali samo en cilj: da pridobimo Hrvate! Napravili smo 18 ministrstev, da jih čim več pritegnemo, v ministrstva smo natrpali na stotine parazitskih eksistenc (!), samo da brata še bolj privežemo na državo. Gradili smo jim stavbe, delale investicije na vse strani, da dvignemo njihovo delavnost in olepšamo njihove kraje! Vse zaman!

Medtem ko »zaslužnjeni« kraji napredujejo gospodarsko tako, da bolje ne more biti, leži naša Srbija še vedno v ruševinah in z neizčlenimi gospodarskimi ranami. Finančno smo hoteli le eno: da pridobimo Hrvate za to državo!

Premagana Avstro-Ogrska nam je pustila trojanskega konja, v čegar trebuhu so se skrili naši največji sovražniki — Hrvati! Privlekli smo tega konja, ki je bil podoben bratstvu in edinstvu, v naše mesto, v naša srca, v naše duše. Naš poraz je strašen. Nič ne nas v preteklosti ni tako potolkel, kakor nas sedaj toležejo Hrvati.

Mi se približujemo strašni katastrofi, kakor je po kosmopolitskem Dušanovem carstvu prišlo srbsko Kosovo, ki nas je pokopalo za 500 let. Mi moramo preprečiti novo Kosovo. Stopimo na noge, zberimo se in osvestimo se. Pripravimo se duhovno na dogodke, ki bodo neizbežno nastopili, ker nam žensko križanje in trkanje na prsa ne bo nič pomagalo. Duhovno prebujanje in zbiranje Srbov, ponovno zavojevanje izgubljenih in prostovoljno opuščenih pozicij, to je prvo, kar imamo storiti. Potem šele bomo lahko pristopili k reševanju našega velikega in usodnega nacionalnega problema. S pomočjo ujediniteljstva in do zadnjega starca in deteta mobiliziranega srbskega naroda.

Ureditev odnošajev z Grčijo

Beograd, 1. nov. p. Danes opoldne je posetil zunanje ministra grški poslanik na našem dvoru Polihroniades. Zunanji minister ga je pri tej priliki obvestil, da je naša vlada danes potom našega poslanika v Atenah izročila odgovor na noto grške vlade glede rešitve še nerešenih vprašanj, tičočih se prijateljskega pakta med obema državama in raznih konvencij. Zatrjuje se, da je odgovor naše vlade zadovoljiv ter da bodo že prihodnje dni rešena vsa sporazume vprašanja, nakar bo v Atenah na svečan način podpisan prijateljski pakt.

Konstituiranje občinskega odbora v Sarajevu

Sarajevo, 1. nov. n. Sinoči se je vršila konferenca novoizvoljenih občinskih odborov HSS. Posl. dr. Šutej je informiral prisotne, da je vodstvo KDK v Zagrebu prepustilo novo izvoljenim občinskim odborom v Bosni in Hercegovini, naj glede izvolitve novih občinskih odborov postopajo svobodno in po lokalnih razmerah. Čeprav so muslimani vladna stranka, je vendar JMO le delno odgovorna za splošno politično situacijo, vsled česar bi bilo sodelovanje med HSS in JMO tudi v Sarajevu najprimernejše. Koncesije, ki jih v tem pogledu nudi JMO, so za KDK prav ugodne. Če pride do sodelovanja, bi KDK dobila podžupana in še dva važna občinska funkcionarja.

Po mestu so bile te dni razširjene vesti, da bodo politični nasprotniki uprizorili na dr. Šuteja atentat in je zato policija dala zahtevati njegovo stanovanje.

Sporazum med HSS in JMO v Mostarju

Mostar, 1. nov. n. Takoj po občinskih volitvah so novo izvoljene skupine občinskih odborov stopile v medsebojne kontakte v svrhu sodelovanja v novem občinskem svetu. Najvažnejši je bil sestanek med JMO in HSS. Radičevski poslanec Nikola Preka je izjavil, da je sporazum o sodelovanju HSS in JMO v novem občinskem odboru v Mostarju že perfekt.

Muslimani hočejo imeti v Bosni proste roke

Beograd, 1. novembra, p. Danes dopoldne se je vršil dolgotrajni sestanek med ministrom trgovine dr. Spahom in Veljo Vukičevićem. Kakor se izve iz poučenih krogov, sta razpravljala o kolaboraciji radikalov in muslimanov pri konstituiranju novoizvoljenih občinskih svetov v Bosni in Hercegovini. Radikali se zavzemajo za to, da bi vodstvo radikalne in muslimanske stranke izdalo vsem svojim organizacijam obvezna navodila, po katerih naj bi radikali in JMO nastopili skupno. Na sestanku pa ni prišlo do nikakega rezultata, ker se muslimani nečejo preveč vezati z radikali. Vodstvo JMO je danes izdalo vsem svojim organizacijam navodila, naj postopajo po svoji lastni uvidenosti in upoštevajo pri konstituiranju občinskih odborov predvsem lokalne politične in gospodarske prilike.

Kongres Narodne odbrane

Beograd, 1. novembra, p. Kongres Narodne odbrane se bo vršil letos v dneh 17. in 18. novembra v Sarajevu. V teku so velike priprave, ker bo kongres združen z nekako pravo osvobodilno in ujediniteljsko.

Poplave v primorsko-krajiški oblasti

Karlovac, 1. novembra, n. Zaradi neprestanih nalivov so reke v karlovaški oblasti prestopile bregove in napravile na poljih veliko škodo.

Navdušen sprejem „Zeppelina“

Včeraj zjutraj je srečno pristal v Friedrichshafnu, kjer ga je pozdravila velika množica

Friedrichshafen, 1. nov. g. »Grof Zeppelin« je davj ob 7.06 pristal v Friedrichshafnu. Na prostoru pred hangarjem se je že davno pred prihodom nabrala velika množica ljudi.

V temi in megli na cilju

Ob 4.36 so zrakoplov prvič zagledali v daljavi. Ker se ni bilo svetlo in leži nad Friedrichshafenom vsled bližine Bodenskega jezera v jutranjih urah megla, se dr. Eckener ni hotel odločiti za pristanek v temi. Zrakoplov je dolgo križaril nad mestom in Bodenskim jezerom, ter je nudi, plavajoč 30 m nad zemljo, z razsvetljenimi kabinami ter rdečimi in zelenimi svetilkami, krasen prizor.

Težaven pristanek

Okoli sedmih zjutraj je dr. Eckener sporočil, da hoče pristati. Navdušena množica je predrla kordon in navalila na prostore pred hangarjem. Dr. Eckener je poslal ladjedelnici brezžično brzojavko, s katero je prosil, naj skrebe za to, da bo množica izpraznila prostor, ker sicer ne more pristati. Le z največjim prizadevanjem se je policiji posrečilo odstraniti množico z letališča. Šele ko se je to zgodilo, se je »Zeppelin« začel spuščati na tla. Zrakoplov je nagnil prednji del in spustil vrvi, ki jih je takoj zagrabilo tristo mož posadke, ki je bila pripravljena za pristanek. V oknih dr. Eckenerjeve kabine je bilo natančno videti dr. Eckenerja in njegove častnike, na oknih glavne kabine pa potnike. Ko so potegnili še zadnji del zrakoplova k zemlji, so privezali velika na drogove. Vojaška godba je zaigrala narodno himno, ki so jo pele tudi zbrane množice. Na čast ameriških potnikov je godba zasvirala tudi ameriško narodno himno, ki so jo navzoči peli razkriti.

Naval občinstva

Nato je začelo občinstvo burno vzklikati posadki »Zeppelina« in navdušenje se ni hotelo poleči. Zrakoplov je bil stisnjen med množico in ga ni bilo mogoče zavrteti niti toliko, da bi ga potegnili v hangar. Nato so položili do kabin lestvo in kot prvi so med zasmevanjem občinstva vstopili v kabine carinski uradniki. Po kratkem izpraševanju, ali imajo potniki s seboj carinsko blago, so zopet zapustili krov, nakar so jim sledili potniki. Zadnje je izstopilo moštvo, ki je skrbelo, da so zrakoplov spravili v hangar.

Dr. Eckener je ušel

Zavedajoč se svoje dolžnosti kot vodja zrakoplova je dr. Eckener zapustil »Grofa Zeppelina« kot zadnji. Množica je izbruhnila v navdušene ovacije. Kljub temu se je dr. Eckenerju posrečilo uiti skozi strojno ladjedelnico v svoj urad. Beže je dajal novinarjem in kinooperaterjem znamenja, naj ga pu-

Drzen roparski napad

Beograd, 1. nov. p. Iz Zabara poročajo, da je neka hajduška četa v minuli noči napadla osamljen mlin »Morava« ter ga popolnoma izropala. Zločinci so hišo dobesedno oplenili ter odpeljali tudi veliko železno blagajno, v kateri je bilo nad 100 tisoč Din. Orožništvo je bilo še le danes obveščeno o drznem napadu. Uvedeno je bilo sicer takojšno zasledovanje storilcev, vendar pa doslej brez uspeha.

Atentat v Pragi — pomota

Praga, 1. novembra. (be.) Preiskava v zvezi poskušene atentata na poljskega generalnega konzula je dosegla, da je atentator, najbrže zamenjal poljskega generalnega konzula s poljskim ministrom, katerega je hotel ubiti zaradi številnih smrtnih obsodb ukrajinskih zarotnikov.

Italijanske ladje v francoskih vodah

Rim, 1. nov. g. Listi poročajo, da so odšle iz Livorna tri ribiške ladje na lov proti Sardiniji. Vsled goste megle so izgubile smer ter dospole v francoske teritorialne vode. Neka francoska torpedovka je ladje ustavila ter jih spremila do pristanišča v Bastiji, kjer bodo ostale zaplenjene, dokler se ne razčisti, kako so prišle ladje v francoske vode.

Mednarodna pomorska razstava v Parizu

Beograd, 1. novembra, p. Vlada je sklenila, da se tudi naša država udeleži mednarodne pomorske razstave, ki se bo vršila v času od 14. do 25. novembra v Parizu.

Jovan Bajloni umrl

Beograd, 1. novembra, p. Davi je umrl po daljšem bolehanju znani beograjski industrijalec Jovan Bajloni, brat guvernerja Narodne banke Ignata Bajlonija.

ste vsaj za par minut v miru. V uradu ga je pričakovala njegova soproga, s katero sta ostala par minut sama. Globoko sta ganila dr. Eckenerja dva šopka krizantem, ki jih je neznan častilec postavil na njegovo pisalno mizo. Ob 8.30 se je odpeljal dr. Eckener z ženo in hčerko domov.

Junak dneva

Vsi potniki so se izražali o poletu zelo zadovoljivo. 19letni zastojkar Terhune, ki se je vihotal na krov zrakoplova, je bil prav za prav junak dneva. Množica ga je dvignila na ramena in nosila po pristanišču. Kakor se zatrjuje, ni prišel Terhune na krov samo kot »slepi« potnik, temveč ga je spravil na krov zastojnik Hearstovega časopisa, da bi mogel slično kot z lady Hay na potovanju v Ameriko prinašati senzacionalne vesti za svojega delodajalca. Razen tega zastojkarja je bil še neki drugi potnik brez potnega lista in sicer Amerikanec Ulman, ki je tik pred poletom »Grofa Zeppelina« v šali izjavil, da plača 4000 mark več kot 3000 dolarjev, če ga vzamejo s seboj. Na veliko presenečenje je dr. Eckener ponudbo sprejel in Ulman je brez potnega lista in potne priljage vstopil v zrakoplov.

Dr. Eckener o poletu

Dr. Eckener je pripovedoval, da se je moral prvo noč boriti z najhujšimi viharji. Kljub temu je zrakoplov premagal vse ovire in dokazal, da bo lahko opravljal v vsakem vremenu redno prekomorsko službo. Opremiti ga bo treba le z močnejšimi motorji in številnejšo posadko. Nemško časopisje posveča povratku »Zeppelina« tople pozdrave. Veliko nezadovoljstvo je povzročilo v javnosti, da so se ameriške novinske agencije revanširale nemškim in monopolizirale vse vesti o povratku, tako da je bila širša javnost do zadnjega brez točnih poročil.

Čestitke Hindenburga

Predsednik Hindenburg je poslal dr. Eckenerju pozdravno brzojavko, v kateri izraža upanje, da bo »Grof Zeppelin« v kratkem posetil Berlin. Dr. Eckener je izjavil, da zaenkrat ne more odpluti v Berlin, ker je moštvo izčrpano.

Tudi Amerika je zadivljena

Newyork, 1. novembra, g. Vesti o pristanku »Grofa Zeppelina« v Friedrichshafnu so objavile prve jutranje izdaje listov. V Ameriki prevladuje velikansko navdušenje zaradi posrečenega povratka. Posebno naglašajo, da se je zrakoplov mnogo hitreje vrnil, kot je vozil v Ameriko. V mornariških krogih so polni hvale o uspehih zrakoplova in pripisujejo »Zeppelinom« z ozirom na okolnost, da je »Grof Zeppelin« prevozil 13.000 km brez večjega defekta, najsijajnejšo bodočnost.

Pomanjkanje vagonov v Zagrebu

Zagreb, 1. novembra, n. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Zagrebu sklicuje za jutri ob 5. popoldne konferenco gospodarskih krogov v Zagrebu. Na konferenco so povabljeni tudi predstavniki direkcije državnih železnic. Konferenca bo razpravljala o katastrofalnem pomanjkanju vagonov ter o ukrepih, ki bi bili umestni, da se izbegne hujšim posledicam.

Odstop ameriškega poslanika v Londonu

Washington, 1. novembra, g. Ameriški poslanik v Londonu Hughton je odstopil, da bo mogel kandidirati pri volitvah v ameriški senat. Predsednik Coolidge je poslal diplomatu pismo, v katerem se mu zahvaljuje za njegovo delovanje.

Radiofonski promet Newyork—Dunaj

Newyork, 1. novembra. (lo.) Dne 3. novembra se olvori z Dunajem brezžični promet.

Marseillski Landru umrl

Marseille, 1. novembra s. Marseillski Landru, Pierre Rey, ki je bil obdožen, da je umoril več žensk, je v zaporu umrl.

Sportne vesti

Zagreb, 1. nov. Reprezentanca vseučilišča: Hask 4 : 3 (2 : 2).
Dunaj, 1. nov. Admirals: Nicholson 4 : 1 (1 : 1); Rapid : Slovan 3 : 2 (0 : 1); Austria : WAC 2 : 1 (0 : 1); Wacker : Libertas 10 : 2.
Budimpešta, 1. nov. Madžarska : Švica 3 : 1 (1 : 0). 20.000 gledalcev. Madžarska zmaga je bila zaslužena. Sodi je Italijan Cararo. Tekma šteje za mednarodni evropski pokal.
Monakovo, 1. nov. Bayern : DFC (Praga) 4 : 1 (2 : 1).

Bojazen srbijskega politika pred bodočnostjo

Vodja zemljoradnikov o Davidovičevem govoru. — »Izgubljena je vera v dobro voljo«

Beograd, 1. novembra. V. Vodja zemljoradnikov Joca Jovanović je podal novinarjem izjavo, v kateri govorec o politični situaciji, med drugim naglašal: »Ves narod čuti težino sedanjega položaja in zahteva nujni izhod iz te nevzdržne situacije. Toda po govoru Ljube Davidoviča, ki ga je imel na demokratski konferenci 27. oktobra, je izgubljeno vsako upanje, da bi sploh bilo mogoče najti primerne izhoda, izgubljena je vsaka vera v dobro voljo. V narodu se je pričakovalo od g. Davidoviča, da bo povedal vse kaj drugega. Pričakovalo se je, da bo napovedal izstop demokratske stranke iz četverne koalicije, da bo demokratska stranka odprla vrata sporazumu s KDK na ta način, da se odreče politiki, ki je dovedla do 20. junija. Mesto vsega tega pa je g. Davidović ponovil besede Velje Vukičevića iz njegovega volilnega programa iz leta 1927. Baš ta program Velje Vukičevića je dovedel do tako opasne

napetosti med Beogradom in Zagrebom.

»Narod v Srbiji in na Hrvaškem zahteva spremembo tega stanja. Narod zahteva spremembo, ker čuti, da se kuha in pripravlja nekaj resnega. Narod sliši bobnenje pod zemljo, ki prihaja iz Hrvatske in instinktivno napoveduje, da ne bo prišlo nič dobrega. Narod ne more razumeti, zakaj odgovorni politični krogi temu posvečajo tako malo pažnje. Narod ni nikdar pogrešil in je še vedno zadel pravo. Zato ima tudi dandanes prav. Stanje je resno in postaja od dne do dne še resnejše. Le oni, ki nimajo čiste vesti, ki nočejo ničesar videti in slišati, ostajajo slepi in gluhi. Samo takojšnja sprememba sedanjega režima, nova vlada in svobodne volitve morejo ublažiti vladajočo napetost. Če pa bo ostalo še nadalje vse pri starem, e, potem pa, kakor bog da...«

KDK hoče močno državo

Oblastna konferenca SDS v Splitu. — Dr. Grisogono o politiki KDK.

Split, 1. novembra. n. Danes se je vršila oblastna konferenca SDS za južno dalmatinsko volilno okrožje. Poslanec dr. Grisogono je poročal o političnem položaju. Najprej je ostro kritiziral politiko Ljube Davidoviča in dr. Voje Marinkovića ter omenil tudi pisavo veseljarskega lista »Srbadija« v Novem Sadu, ki ščeva k nadaljnjim umorom voditeljev KDK. Dr. Grisogono je naglašal, da je treba tako neodgovorno postopanje kar najostreje obsoditi. KDK ne napada države, marveč jo želi samo preurediti. »Mi smo proti temu, da se postavlja vprašanje državnega

obstoja,« je nadaljeval dr. Grisogono. »In ne bomo dovolili, da se rušijo temelji države, ker gre naša borba za to, da se ustvari enakost in strmo glavi srbijska hegemonija. Naša državna zajednica mora dati vsem kram svobodo in popolno enakost.«

Nato so se vršile volitve novega oblastnega odbora SDS. Za predsednika je bil izvoljen posl. dr. Grisogono. Konferenca je izrekla zaupnico dr. Grisogonu in vsemu vodstvu KDK. Pribičeviću pa je poslala še poseben brzojavni pozdrav.

Upor Gosarjevega krila v SLS

Strahovita obsodba pogubne klerikalne politike od lastnih ljudi in voditeljev. — Priznanje, da je borba KDK pravična in uspešna, ne le za državo, temveč še posebej za sloveskega malega človeka. — Konsternacija v vrstah SLS

Objavljeno samo v enem delu včerajšnje naklade.

variji na čelu!

Ni manj odkritosrečna je sodba »Delavske pravice« o klerikalniški zvezi. Kakor znano, se je SLS obvezala ne le, da bo stalno podpirala radikalno stranko, temveč da se bo na njeno zahtevo ž njo tudi fuzionirala. To je pred 10 dnevi službeno znova podčrtal minister dr. Kučundžić, ne da bi ga bila SLS poskusila demantirati. Dočim torej prehaja SLS v klerikalniško in se njeni voditelji trudijo dokazati, da je to veledržavniško, za narod in državo koristno delo, proglašajo skupina dr. Gosarja kot najbistvenejšo posledico zadnjih kriz dejstvo, da je radikalna stranka na svojem ugledu izgubila, kar pa je le v korist konsolidaciji države. Oslabitev tiste stranke, s katero je SLS zvezana na življenje in smrt (po besedah g. Korošca) in kateri se je slovenski klerikalizem hlapčevsko udnjal, je po mnenju posl. Gosarja in tovarišev državni interes! Ali je mogoče izreči hujšo obsodbo nad politiko oficijelnega vodstva SLS, nad vsem, kar danes klerikalci delajo v Beogradu?

V službi hegemonistov vrši danes SLS rabeljsko delo proti KDK ter se bori proti kmečki demokraciji z vsemi sredstvi. Glasila SLS proglašajo borbo KDK za protinarodno in protidržavno, odobravajo politiko beogradskega hegemonističnega režima proti pokretu, ki ga vodi SDS in HSS in še vse premalo oster se jim zdijo nastop vlastodržcev. A kaj pravi grupa g. Gosarja? Kako sodijo o borbi KDK lastni Koroševi ljudje?

»Delavska pravica« piše doslovno:

»Opozicija (KDK) je zrahljala absolutno moč belgradske kapitalistične čaršije in je spravila v resni štadij zahtevo po reviziji ustave v avtonomističnem ali celo federativnem smislu, ki e edina rešitev Jugoslavije in še prav posebej delavskega razreda.«

G. dr. Gosar in njegovi tovariši torej proglašajo borbo KDK kot rešilno za Jugoslavijo in še tudi to priznavajo, da se ta borba vodi še prav posebej v interesu delavskega stanu, v interesu malega človeka!

S to izjavo je na naravnost porazen način obsojena celokupna politika SLS ter proglašena kot državni in še posebej slovenskemu narodu škodljiva!

Dr. Gosar in njegovi tovariši iz tega svojega stališča še niso izvajali nobenih konsekvenc. Oni še vedno podpirajo politiko g. Korošca, akoravno vedo, da je za Slovenijo pogubna. Njihova izpoved v »Delavski pravici« je za enkrat imela le to posledico, da se po nalogu g. Korošca vrši sedaj v stranki velika »disciplinarna preiskava«. Mi razumemo razburjenje. Članek »Delavske pravice« je pokazal, da vlada v klerikalni stranki popolen notranji kaos in da se v njo vedno globlje zajeda odpor proti nesrečni politiki, ki daje morda trenutnega zadoščenja strankarskim strastem, a je v stvari izdajniško vsega, kar si je SLS v svojih boljših in lepših časih zapisala v program.

V »Političnem pregledu« predvsem ugotavlja »Delavska politika«, da je bilanc Vukičević-Koroščevega režima popolnoma pasivna. Koncedira sicer vladi »dobro voljo«, podčrtava pa, da »uspeha ni bilo«, v glavnem ker sloni jedro režima »na kapitalistični, ljudske duše nerazumevali in tradicijsko reakcionarni mentaliteti«. Ostreje ni mogoče karakterizirati pogubnega režima, kateremu je voditeljica tista SLS, ki ji pripada tudi krščansko socialna grupa z gg. Gosarji, Krenžarji in to-

Samo še danes!

Grandiozni vefilim

Povratek

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9.

v Kinu Matica.

Tel. 2124.

Kakšne so bile jeseni nekdanj

V nekem časopisu iz leta 1830. čitamo, da so oktobra 1733 bile že vse reke debelo zamrznjene. 1443. je pritisnil mraz že za Šimna in Judo in ni odnehal do Jurjevega drugega leta. 1480. so v avstrijskih deželah trgali grozdje po hudem mrazu in snegu. 1693. je Donava zamrznila že meseca oktobra in se otajala šele drugo leto začetkom aprila. Nenavadno mrzli sta bili tudi leti 1728. in 1739., ko je trajal mraz zdrže na 5 mesecev.

»Moravija« poroča, da so bile v letih 1787. in 1426. tako mile jeseni, da je decembra vzcvetelo vse dreve in da so poglnele mnoge vrtnice in travniške cvetice. Otroci so se do novega leta kopali v Bodenskem jezeru. Decembra 1830. se je nad Rakitnikom pri Postojni razbesnela takšna nevihta, kakršne so običajne samo ob prav soparnih poletnih dnevih. Čudno je, da je istočasno po nekod na Kranjskem zapadel 2 m visok sneg in da je po Krasu brila burja s takšno silo, da si vozniki niso upali na cesto. V nekem listu iz leta 1829. čitamo, kako se nezmotljivo ugotovi kakšno bo vreme bodoče zime. Prvi sneg je treba zgneti v kepo in ga podžrti nad plamenom sveče. Sneg se ali otaja v nekoliko kapljic vode, ali pa se v kepi napravi majcena globelica. V prvem primeru bo zima vlažna, v drugem pa suha in mrzla. V istem listu najdemo zanimivo dogodboico o nekem čevljarju, ki je bil najboljši vremenski prerok, kar jih je kdaj živelo. Nekoč se je pri njem oglašil sam kralj in ga vprašal, kako je mogoče, da vedno tako točno ugane vreme. »Ne smem vam povedati, Velikanstvo«, pravi čevljar, »kajti moj brat je dvorni astronom, ki bi ga gotovo takoj spodilil iz službe, čim bi vam povedal kako in kaj.« Ko mu je kralj obljubil, da bo brat vseeno ostal to, kar je in tam kjer je, se je dal čevljar prepovoriti in povedal tole: »Če prerokuje moj brat dež, pravim nak, sonce bo, če napove mraz, vem da bo deževalo in kadar zavoha vihar, bi zastavil glavo, da bo dan brez vetrčka. Evo, Velikanstvo, tako delam in še nikoli se nisem zmotil.«

KINO IDEAL

Danes ob 4., pol 6., pol 8. in 9.

Ana May Wong

v pretresljivem filmu

SONG

Zagonetna smrt novorojenčka

Mursko Sobota, 31. oktobra

V zapore okrajnega sodišča v Murski Soboti je orožništvo priznalo nekemu Antoniju Kovačevu, posestnikovo hčer iz Domajncev, osumljeni detomora. Trupelce otroka pa so prenesli v mrtvašnico, kjer čaka nesrečno bitle sodega ogle. Osumljenka je dokaj zastavno dvaindvajsetletno dekle. Priznala je, da je porodila živo dekletce, ki ga pa je v popolni duševni zmedenosti, ne da bi se zavedala, kaj dela — zadušila. Sodna komisija se je torej odpravila včeraj takoj na lice mesta. V mrtvašnici so jo že pričakovali vaščani. Odpro zabojček, ki naj bi vseboval po navedi vseh prisotnih otrokovih trupelce. Zdravniška stopita bližje, pogledata, pogledata pozorneje — zmajeta z glavno:

»To, da je dete, je hito«

»Seveda, da, hite zadrževati ljudje, samo zmrčvarjeno je tako, da se ničesar ne more ločiti.« Zdravniška pa se nista dala ugnati — pregledala sta stvar natančneje in spoznala v njej »posteljico« (Placenta). Kje je torej ostal otrok? Domači so vedeli povedati še toliko, da je v noči nekaj dvakrat zavekalo. Starejši sin je vstal, pogledal v kuhinjo ter vprašal sestro, kaj da je. Ona ni odgovorila ničesar, nakar se je sin vlegel zopet spat.

Vsa komisija se je sedaj spravila na delo, da poišče dete. Z grabljami, z vilami in kolci oboženi so brskali po vrtu, smeteh in gnoju. Že so bili prepričani, da ne najdejo ničesar, ko povleče nekdo zpod počit trupele, ki je ležalo med pepelom ...

Nočni brlog

V neki znameniti beogradske kavarni je policija te dni razkrijla brlog razuzdanosti in kokainizma. Že dolgo časa so v bližini stanujoči ljudje sumili, da se v kavarni »Mali Orlić«, v ulici Vojislava Lića, dogajajo ponočne orgije. Toda dostop v kavarno je bil tako otežčen, da je doslej vsaka policijska racija ostala brezuspešna. Čim so se detektivji pojavili pri vratih, ki jih je odpiral portir, so se vsi sumljivi tipi v kavarni izgubili v sosednje prostore in posebne sobane, ki jih je lastnik kavarne Vladimir Korić, označeval kot svoje privatno stanovanje.

Na pomorne prijave je policija nedavno noč s samokresni vdrila v kavarno in po ogledu vseh prostorov aretirala kavarnarja in odgnala na policijo tudi večje število sumljivih tipov in izgubljenih deklet, ki jih je Korić znal izvabiti v svojo službo in jih nato zlorabljal. V kleti je policija našla tudi lokal, kjer so se vsak večer shajali kokainisti in morfinski. Med njimi je baje tudi več uglednih beogradske osebnosti, ki so redno obiskovale to zloglasno nočno kavarno. Afera vzbuja v Beogradu mnogo prahu.

Na grobovih...

Ob grobovih hrvatskih narodnih mučnikov

Zagreb, 1. novembra.

Že na vse zgodaj so se pričele pomikati na pokopališče Mirogoj ogromne množice zagrebškega prebivalstva. Pod arkadami je bila pred grobovi hrvatskih narodnih mučnikov Stjepana Radića, Pavla Radića in dr. Gjura Barsarića postavljena posebna častna straža s številnimi reditelji. Mimo grobov hrvatskih mučnikov so tekem dneva defilirali desetstisoč in desetstisoč kakor svojčas, ko so mrtvi voditelji hrvatskega naroda ležali na mrtvaškem odru v Seljaškem domu.

Ob 11. so reditelji prekinili spreved občinstva, nakar so se mučnikom poklonili voditelji HSS. Za dr. Mačkom in Predavcem so se vrstili vsi v Zagrebu nahajajoči se poslanci HSS. Vsak je nosil krasen venec iz svežih rož. Poslanec Predavec je položil na grob Stjepana Radića venec v imenu oblastnega odbora, dr. Košutić pa je položil na grob mučnikov krasen venec po naročilu hrvatskih kmetov, izseljencev v Novi Zelandiji.

Kmalu za tem je prispel v arkade Svetozar Pribičević s poslanci KDK. Po kratki molitvi na grobu svojih bivših tovarišev in prijateljev sta Svetozar Pribičević in dr. Maček z ostalimi poslanci KDK odšla na grob Radičevega brata dr. Ante Radića. Odtod sta se napotila na grobove omladincev, ki so padli ob priliki manifestacij proti umoru v Narodni skupščini dne 21. junija. Voditelji in poslanci KDK je obkrožala velika množica omladincev in meščanov.

V spomin Stjepanu Radiću

Napisano za koledar »Božičnico«.

Bled, na dan Vseh svetih 1928
S svojega doma, ki stoji na obronku grička, kronanega s cerkvico, vidim vso gorensko pokrajino vse do Ljubljane preko rmenega, zlatega, rdečega in škrlatnega jesenskega listja, kjer sonce za slovo še enkrat obevsa dreve, stare hraste. Na levi strani se dvigajo v nebo visoke Karavanke, a v neposredni bližini, kjer v ozki strugi teče Sava, gledam cerkveni stolpč Vrbe. Prešernove domačije, srečne drage vasi domače, ki jo je tako krasno opeval v svojem sonetu. Tu sem je v svojih mladih dijaških letih prihajal kot romar Stjepan Radić na svoji apostolski in trnjeni poti, ki si jo je sam izbral. Spominjam se dni, ko je pozneje zopet prišel v naš kraj in je večkrat bil gost v mojem domu.

Bilo je poletje, ko je sonce stalo visoko in smo polni nad misli na žetev. Podnevi so ga obiskovali novinarji, zvečer pa je prihajalo ljudstvo iz okolice, da v mojem domu pozdravi in čuje znamenitega sina velike Hrvatske. Tako je ljubil naš nepozabni vodja Slovenijo, da mi je pozneje, ko me je postavil za kandidata v Gorskem kotaru, dejal, da me želi kandidirati v takem kraju Hrvatske, odkoder je mogoče z Vodenjaka ob bistrem dnevu videti slovenske Alpe in njih očaka Triglav, imenovan po bogu naših pradedov, ki še vedno živi v globini naših src. Tedaj sem se spomnil časov, ko sva v Beogradu govorila o tem, kako naj bi letos po njegovi veliki zaposlenosti prebela nekaj dni na Bledu in v okolici. Usoda je hotela drugače. Ni mu bilo usojeno enolično človeško življenje in navadna smrt, kakor nam. Čakala ga je Golgota, na kateri je imel dati poslednjo in največjo žrtev za svoj narod. Vidim ga še danes tako jasno pred seboj, kakor 20. junija, ko je sedel mirno, tiho, brez zle misli in brez strahu v prvi klopi Narodne skupščine, v isti vrsti z dr. Pernarjem, Grandijo in Pribičevićem, dočim sem jaz bil oddaljen dva koraka. Naenkrat je šest strelav pogodilo 5 naših najboljših ljudi. Naš vodja je bil smrtno ranjen. Vse to se je zgodilo v par sekundah, a vsega tega večnost ne more popraviti.

Ko je odkril strel za strelom, sem mislil samo eno: naj se zgodi karkoli, ne bom bežal pred streli z mesta, kamor so me poslali volilci Gorskoga kotara. Še sem stal na svojem mestu, ko je skupščina bila do malega že prazna. Pred menoj je ležal dr. Barsarić, ki je pravkar izdihnil, a nekoliko levo od tribune je umiral v srce zadeti Pavle Radić, okrog katerega se je trudil slučajno navzoči zdravnik ... Šele zdaj sem se osvestil in vprašal takoj, kje se nahaja naš predsednik Radić. Nekdo mi je dejal, da je ranjen. Ves prestrašen po hitim v klubsko sobo, kjer sem stokajome. Grandij slekel suknjo in mu pomagal leči. Tedaj je vstopil v sobo Svetozar Pribičević. Vprašam ga, kje je Stjepan Radić. Tudi on ga je iskal. Odsla sva skupno na dvorišče, kamor je ravno dospel sofer, ki nama je povedal, da je pravkar odpeljal težko ranjenega predsednika v bolnico. Takoj sva se podala tjakaj in sva mu še lahko stisnila roko, ko je bil brez tožbe in obtožbe prenešen v operacijsko sobo.

Pozneje sem ga večkrat obiskoval na kliniki, v sobi, napolnjeni s cvetjem, in sem se radoval njegovega naglega okrevanja, ki se je po mojem mnenju hitro približevalo. Spremljal sem ga pozneje z ostalimi poslanci v Zagreb. Dasi smo odhod iz Beograda držali v tajnosti, je bila pot skozi Slavonijo in Hrvatsko pravi trijumf, manifestacija hvaležne duše hrvatskega naroda, ki je svoj živ dan ne bom pozabil.

Samo še enkrat sem pozneje dal časa govoril z našim predsednikom. Povabil me je k sebi in je sedel na verandi svoje vile govoril z vso bistrostjo svojega duha, a vendar nekoliko tužno. Zdravniki so zaobrnil obiske, ki so ga utrfljali. Obliubil mi je še, da bo prispel k meni na Bled na daljši odhiti, čim mu bo zdravje to dopustilo. Zatrleval mi je, da se na Bledu počuti kakor doma. Neki akademik, ki mu je zaradi siurnosti bil dodeljen, mi je pozneje povedal, da je šel na dan pred smrtjo ponoviti željo, da se odpravi na Bled. Tam je nekdo v moji spominski knjižo zapisal kratke besede, ki sbešutele vse njegovo življenje, njegov uspeh, njegovo smrt in njegovo neumrlo slavo:

— Iz naroda z narodom za narod! —

Dr. Ivan Švegel, narodni poslanec.

Ljubljana, 1. novembra.

Jesenska turobnost z deževjem in meglo je legla na zemljo in obela vso prirodo. Na dostojen način kakor vselej se je Ljubljana tudi letos spomnila svojih mrtvih. Že dopoldne so vrelle množice po vseh potih k Sv. Križu in k Sv. Krištofu, na tudi na Vič in v Stepanjo vas. Ljubljansko polje v smeri proti Sv. Križu je bilo navzlec dežju že dopoldne podobno živemu mravljišču. Ponočne, ko se je deževje nekoliko umetlo, je promet naraščal od ure do ure. Ni preizkusa cenitev, da je posetilo obe ljubljanski pokopališči do 50.000 ljudi iz Ljubljane in okolice.

Ob 3. dopoldne so se pričele v kapelici pri Sv. Križu molitve za mrtve, nakar je sledil pri glavnem križu svečani requiem. Ob štirih dopoldne se je vršila glavna svečanost na grobovih mrtvih volakov. Tradicionalna svečanost je pridržala številno množico navzlec zopetnemu dežju. Tam na zelenih rušah skupnih grobov so zagorele neštene lučice. Pod spomenikom ljudenburškim žrtvam je bilo nacromadenih mnogo venecv. Mrtvim tovarišem v spomin je izpregovoril bivši vojni kurat gospod Bonač. V ljudih se je zbudilo toplo sočustvo do tisočev omih nesrečnih, ki so umrli, da pripravijo drugim boljše življenje. Vojaška godba je zalagala na vojaških grobovih več žalostnih in oddelek vojaštva je oddal razantno salvo.

Z njive mrtvih so se pričele razhajati množice šele v mraku. Odsev morja lučic je žarel visoko gor pod nebo in vonj sveč in jesenskih rož, krizantem, aster, cipres in palm je napolnjeval vse ozračje.

Lepo okrašeni so bili tudi letos grobovi Ivana Adamića in Rudolfa Lundra, Ivana Cankarja, Ketteja, Murna, dr. Kreka in drugih naših znamenitih pokolnikov.

Tudi na starem pokopališču pri Sv. Krištofu je bilo mnogo ljudi, vendar pa se je audij občinstvu precej žalosten pogled. Grobovi so večinoma zapuščeni, deloma izkopani in prekopani, spomeniki nagnjeni ter poškodovani, nekateri celo na tleh in vsepovsod preraščeni z grmljem. Ciprese in žalne vrbe so nagnile svoje veje in v hladnem vetru je pozno v večer užaševala lučka za lučko. Le tu pa tam je še vzdrhtela svečica, nato pa je vsepovsod nad grobovi zopet zavladal mir in se na pokopališčih zopet zavladalo veličanstvo smrti.

Tudi letos se je vršila skromna spominška svečanost na grobovih žrtav krvave avstrijske justice, na Suhem bajerju. Kljub skrajno slabemu vremenu se je zbralo na vojaškem strelišču lepo število občinstva, zlasti nacionalistov, ki so tudi poskrbeli, da so bili grobovi lepo okrašeni s cvetjem in lučicami. Slovesnost se je pričela ob 11. dopoldne. Sentjakovski pevski zbor je pod vodstvom gosp. prof. Gröhminga zapel nagrobno »Blagor mu«, nakar je gosp. župnik Barle opravil molitve za mrtve in blagoslovil grobove. Peveci so še zapeli večno lepo »Vigred«, nakar je se gosp. Ivo Berščak v daljšem govoru spominjal nesrečnih žrtav ob desetletnici našega osvobodjenja, ki so prelili pred 14. leti kri za našo svobodo. Za udeležbo, poklonitev cvetja in svečic se je končno v imenu svojcev padlih žrtav zahvalil br. Kalin, nakar je bila ta skromna pietetna svečanost zaključena.

Navzlic velikemu prometu v mestu in na cestah proti pokopališčem je dan minil brez nesreč. Do manjšega incidenta je prišlo pri Sv. Križu, kjer so bivši Oriunasi po končanem obredu na vojaškem pokopališču izkazali pijetno počaščenje svojim pokolnim tovarišem. Grobovi pok. Slapaha, Boltavzarja in Žnidaršiča so bili posuti s cvetjem in v lučicah, okrog spomenikov pa se je nabralo mnogo ljudi. Gosp. Berščak je izrekel govor, ki je bil ob koncu zelo temperamenten in je končno aludiral na današnje politično stanje ter na dozodek pred 14. leti. To je izzvalo pri enem delu publike proteste in nastalo je prerakanje z obeh strani. Na ugovore: »Sram vas je resnice!« so opozicionalci odnehal. Gospod Berščak je zaključil svoj govor, nakar so se ljudje začeli mirno razhajati.

Malo takta in pijetete so žal tudi letos pokazale večje gruč brezobzirnih ljudi, tudi žensk, a najbolj mladine, ki je po končanih obredih mandrala preko grobov. Mučen prizor se je odigral pri nekem grobu, kjer sta se spri zaradi nekega mladega pokolnika dve skupini deklet. Mimoidoči so obe skupini glasno obsodili in preprečili nadaljnje prepiranje.

Maribor, 1. novembra.

Danes so velike množice poselele dom vseh mrtvih. Most in cesta na Pobrežje sta bila ves dan polna ljudstva, hitečega na grobove z venci in cvetjem, ki so ga že od nedelje dalje v izobilju prodajali na trgu vrtnarji in kmetje.

Staro pokopališče v mestu, ki je bilo doslej skoro vsako leto precej zapuščeno, so letos lepo uredili in očistili. Tu je pokopanih lepo število odličnih osebnosti, ki so si pridobili velike zasluge za naš kulturni napredek in zaslužijo, da se ohranijo pred propostjo vsaj njih spomeniki. Nameravajo štetje posetnikov grobov na tem pokopališču ni popolnoma uspešno.

Na obeh mestnih pokopališčih na Pobrežju je vladalo ves dan najživljnejše vrvenje. Mestni avtobusi so prevažali množice ves dan in so mariborske ulice nudile pravcato veleumestno sliko. Trupe pešev so izpopolnjevale to vrvenje množic, ki so obiskovale njivo večnega mira. Pri vzhodu za pokopališče so nabrali nekaj drobiža, ki se bo porabil v dobrodelne namene. Številna obiskovalcev pa tudi tu ni bilo mogoče niti približno ugotoviti. Pri popoldanskih obredih je nastopilo vojaštvo in oddalo dve salvi, svirale pa so vojaška godba ter godba društva Drave in katoliške mladine.

Splošna je bila sodba, da sta mestni pokopališči letos zelo okusno in lepo urejeni, dasi tudi to pot ni manjkalo žalostnih zapuščenih grobov. Kljub veliki množici, ki se je kar trla na pokopališča, in kljub izredno živahnemu prometu se ni pripetila nobena nesreča.

Dobro je bilo obiskano tudi pokopališče v Studenih, ki spada pod magdalensko župnijo. Tudi to, nekdanj precej zapuščeno groblje je bilo letos izredno lepo urejeno, za kar gre glavna zasluga studenski občini. Spominške prireditve so potekle v lepi pijeteti. Našteli so nad 3000 obiskovalcev že do 4. popoldne. Mestni avtobusi so brezhibno poslovali, čeprav občinstvo ni vzdržalo potrebne discipline in je rinilo v vozove, ki so bili že popolnoma zasedeni.

Angleška zavarovalnica

Royal Exchange Assurance

se je preselila v hišo svojega reprezentanta g. KNEZA na

Gospodstvo

ter ima sedaj telefon števil 22-60.

13242

Domače vesti

* **Profesorski kongres na Sušaku.** Za udeležence letošnjega profsorskega kongresa na Sušaku, ki se bo vršil v dneh 11. in 12. t. m., je dovoljena četrtinska vozna cena na vseh državnih železnicah in na vseh parobrodih Jadranske plovidbe.

* **Skupščina Udruženja sodnikov** se bo vršila v nedeljo 4. novembra v dvorani prvostopnega sodišča v Beogradu. To je prva skupščina po donošenju zakonov o sodiščih, sodnikih, državnih pravdnikih in odvjetnikih. Zaradi tega se z velikim zanimanjem pričakuje, kakšno mnenje bo izrekla skupščina o teh zakonih.

* **Dan slave naše mornarice.** Krstna slava naše vojne mornarice se je v sredo povodom 10-letnice njenega obstoja proslavila na izredno svečan način. Poleg številnih odličnih gostov in zastopnikov raznih nacionalnih združenj iz vse države so dopoldne dospeli v Ercegnov tudi zastopniki Čehoslovakov — bivših mornarjev. Iz Ercegnovega so se vsi gostje in visoki funkcionarji ob 10. z ladjo »Sokol« odpravili v Kumbor, kjer so se po rezanju kolača izvršili obredi v vseh treh veroizpovedih, nakar je admiral Koch v obsežnem, lepo zasnovanem govoru pozdravil vse prisotne in podal reminiscence na prekratne dni, ko so naši zavezni častniki izvedli na bivših avstro-ogrskih vojnih ladjah jugoslovenske trobojnice. Po govoru admirala Kocha, ki je bil sprejet z burnim navdušenjem, so defilirale mornariške čete, nakar se je v velikem hangarju pomorskih letalcev vršila zakuska. Zvečer so se častniki in gostje sestali v. Oficirskem domu, dočim se je v Tivtu vršil banket na čast povabljenim delegatom.

* **40letnica umetniškega dela režiserja beogradskega gledališča Isajlovića.** Režiser beogradskega Narodnega gledališča Mihajlo Isajlović bo proslavil 5. t. m. 40letnico svojega umetniškega dela. Pri tej priliki bo Isajlović nastopil v eni svojih najljubših vlog, to je kot Chylock v »Beneškem trgovcu«. Jubilar je rodom iz Romunije, od koder so se njegovi starši izselili še za časa mladih let jubilara.

* **Dva nemška novinarja v Zagrebu.** Sotrudnik berlinskega dnevnika »Vossische Zeitung«, Ernst Klein, je na povratku iz Dalmacije prispel v Zagreb, da se informira pri hrvatskih političnih in gospodarskih krogih o hrvatskih gospodarskih problemih. Spremlja ga njegova soproga, poročevalka nemške modne revije »Dame«, ki se zlasti zanima za hrvatsko narodno nošo in narodne motive.

* **Gradba fizikalnega inštituta v Zagrebu.** Gradbena dela pri fizikalnem inštitutu v Zagrebu že par let počivajo, ker vlada ni dala na razpolago potrebnih sredstev. Kakor javljajo, je minister za javna dela sedaj gradbeni direkciji v Zagrebu naročil, naj se gradbena dela takoj nadaljujejo in kmalu končajo. Finančno ministrstvo je istočasno za vsrhu dovolilo kredit v znesku 2.215.000 Din.

* **Muzejska proslava v Ptuj.** V nedeljo 4. novembra obeta biti znamenita po vsebini. ki se bo nudila udeležencem, kakor tudi po odličnih osebah, ki se bodo udeležile te proslave. Novi muzejski prostori v nekdanjem dominikanskem samostanu, kakor tudi muzejske zbirke, na novo razvrščene, in ptujski grad, poln starin in umetnin, so dragocena znamenitost za Ptuj, Slovenijo, Jugoslavijo in tudi tujino, vredna, da jo natančneje spozna ne le učeni svet, nego tudi vsi drugi, ki se količkaj zanimajo za našo preteklost in sedanjost. V nečelo bo prilika, da si ogledamo te znamenitosti, pa tudi čujemo predavanja dr. Steleta iz Ljubljane o stavbni zgodovini, dr. Antona Patzeje o splošni zgodovini ptujskega dominikanskega samostana, dalje dr. Kuca-Nikolajevga iz Zagreba o etnografskih vprašanjih, dr. Vladimirja Petkovića iz Beograda o izkopnih v Stobih v Južni Srbiji in dr. Rudolfa Eggerja iz Dunaja o hagiografskih stikih med gornjo Italijo in Panonijo.

* **Malo več socialnega čuta z orožniki!** Kako umesten je bil naš včerajšnji članek pod tem naslovom, dokazuje izmed drugih številnih dopisov, ki jih prejemo, naslednje pismo izkušnega orožnika: »Današnja vlada me je že od svojega početka prikrajšala na prejemkih za 75 Din mesečno. Zima trka na duri, treba bi bilo drv, otrokom, ki posečajo šolo, obutve, žena je bolna... Pravkar pa smo prejeli naredbo poveljstva 8 žandarmerijskega puka E br. 11.732 od 27. oktobra 1928, glasom katere se s 1. novembrom t. l. ukinje izplačevanje doklad na družinske člane, »pošto nema novaca«...

Kresival

Je dobrega okusa in gotovo uspešen; on odstrani kašelj in oprosti dihalna organe neprijetnega zasluzenja. Zavejte originalni zavoj z Bayer-jevim krížem.



K temu pa pripomnim: ako se zadolžim, zapadem disciplinskemu grešku, radi katerega se me najstrože kaznuje in brezobzirno vrže iz službe »kao štetnog«... Predstavite si, gospod urednik, sami stališče družinskega očeta, ki mora pod temi okolnostmi vršiti težko, odgovornost polno službo. To je tem huje za onega, ki duši čuti patriotski, ki ljubi svojo domovino in svojega kralja!

* **Belje upravlja zdravnik.** Naši javnosti je znano, da se na ogromnem državnem posestvu Belje slabo gospodari. Največ pritožb se je čulo od agronomov, ker so na tem posestvu na odgovorna mesta bili postavljeni nestrokovnjaki. Kakor doznava novosadski »Vidovdan« je sedaj na odgovorno mesto imenovan upokojeni zdravnik dr. Milan Vukičević, brat bivšega ministrskega predsednika Velje Vukičevića, z mesečno plačo 15.000 Din in z drugimi postranskimi dohodki.

* **Istra kliče** se bo imenovala nova knjiga o trpljenju naših rojakov pod Italijo. Župnik Jakob Soklič, ki je bil izgnan s svoje župnije Klanec v Istri, je popisal doživljaje slovenskega duhovnika v Istri od 1. novembra 1918 do letošnjega leta. Ti doživljaji bodo izšli pod naslovom »Istra kliče« v založbi Jugoslovenske Matice 2. novembra. Broširana knjiga, obsegajoča pet tiskanih pol, bo za ceno 10 Din naprodaj pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji in v vseh knjižarnah. Naročila sprejema tudi Jugoslovenska Matica v Ljubljani. Šelenburgova ulica 7-II. Knjižgo toplo priporočamo.

* **Jadrnica se potopila.** V bližini otoka Brača se je v ponedeljek potopila jadrnica »Radnik«, ki je iz Kupinova prevažala kamen za klesarsko zadrugo v Kučistu na otoku Braču. Škoda je znatna, ker ni bila zavarovana niti jadrnica, niti klesarski kamen. Iz Splita so na kraj nesreče poslali valično ladjo, ki bo skušala jadrnico povlečiti iz vode. Posadka se je rešila s plavanjem.

* **Stajersko sadje v Zemunu.** Ker v Zemunu in bližnji okolici ne uspeva namizno sadje, se mora tjakaj dovažati deloma iz Srbije, deloma iz mariborske in ptujske okolice. Srbijansko sadje je v Zemunu sicer cenejše, vendar pa ni tako lepo in okusno kakor stajersko sadje, ki ga v Zemunu visoko cenijo. Pri večji nabavi stanejo jabolka 4 do 7 Din; slabše vrste so tudi cenejše.

* **Naši v Ameriki.** V Union City v Zedinjenih državah je nedavno izšla prva številka novoustanovljenega mesečnika »Slavjanski Jug«, ki naj bo glasilo v Ameriki živečih naprednih Jugoslovenov, Bolgarov, Hrvatov, Slovencev in Srbov. Nadel si je nalogo, da služi političnim, kulturnim, socialnim in ekonomskim interesom v Ameriki živečih Jugoslovenov; vzbujal bo narodno zavest ter z vsemi močmi neumorno in neustrašeno deloval na to, da se jugoslovenske pokrajine, ki ječe pod italijanskim jarmom, združijo z Jugoslavijo.

* **Senzacionalna aretacija v Beogradu.** Zaradi prijave portirja »Grand-hotela« v Beogradu Mile Vašića je beogradska policija pred včerajšnjim aretirala zatjarja Ernesta Engelsratha ter inženjerja kemije pri državni kontroli mer Pavla Siegelhuberja. Najeta sta sobo v »Grand-hotelu« ter se bavila s falzificiranjem zlatn k v. Policija je pri tej pritiki zaplenila zlata v vrednosti pol milijona dinarjev. Že dalj časa so trgovci z zlatim denarjem in juvelirji opazili nenormalne prilike na tržišču z zlatim denarjem, kateri si niso mogli razjasniti. Tudi seljaki so si nabavljali večje množine »zlatnikov« po razmeroma nizki ceni. Engelsrath, ki je nastanjen v Zagrebu, je po izjavi portirja Vašića pogosto prihajal v Beograd in se v hotelu sestajal s Siegelhuberjem. Aretiranca sta bila takoj odvedena v upravo mesta Beograda, kjer sta bila pridržana v zaporu.

* **Hvaležen samorilec.** Na Rokovem pokopališču v Subotici je nedavno nameraval izvršiti samomor neznan mladenič, star približno 17 let. V kritičnem trenutku ga je opazil ključavničar Josip Boroš, ki mu je preprečil vrv, na kateri je visel mladenič. Na pol nezavesten je fant obležal na tleh. Boroš je odšel na policijo in jo obvestil o dogodku. Fant pa se je med tem zopet osvestil in pobegnil. Dogodek je bil opisan v subotičkih časopisih. Samomorilski kandidat je z zanimanjem čital zadevna poročila in poslal svojemu rešitelju zahvalno pismo. Izjavlja, da je hotel napraviti konec svojemu bednemu življenju; sedaj pa da se je vse popravilo in je iz srca hvaležen svojemu rešitelju. Misli, da se je vrv pretrgala in šele iz časopisov je zvedel, da je bil rešen gotove smrti.

* **Na potu iz kaznilnice začel zopet krasti.** Miroslav Pibrovac, rojen leta 1900. v Spodnji Siski, črkoslikar po poklicu, je bil 28. oktobra pogojno izpuščen iz kaznilnice v Stari Gradski. Na povratku v Slovenijo je v Sisku stopil iz vlaka na čašico žganja. Ker je vlak že odhajal, ko se je vrnil, je skočil v vagon I. razreda. Iz kupeja je neki gospod gledal skozi okno, drugih potnikov pa ni bilo. Zato je Pibrovac porabil priliko, vzel neopaženo ročni kovčeg in šel z njim v III. razred. Ko je v Zagrebu zopet izstopil, ga je aretirala stražnik, ker je bil

okradeni potnik naznanil tatvino. Namesto domov se je Pibrovac moral vrniti v kaznilnico.

* **Zaradi žaljenja časti in smrti.** V Mihačevcih je poskušal 72letni kmet Sima Matošević izvršiti samomor na ta način, da si je hotel na strehi svoje hiše prerezati z nožem grlo. Ker se mu to ni posrečilo, si je prerezal žilo na levi roki ter se večkrat zabodel v trebuh. Težko ranjenega starca so brez upa na okrevanje prepeljali v bolnico. Vzrok tega strašnega samomorilnega poskusa je dejstvo, da je Matoševića neki domači trgovec obdolžil tatvine pšenice.

* **Zaradi sladkorne pese morilec.** Te dni se je odigral na kolodvoru Platičevu blizu Rume krvav zločin. Na kolodvoru so namreč tehtali sladkorno peso, določeno za fabrikanjo sladkorja, ki so jo pripeljali kmetje iz okolice. Zaupnik sladkorne tvornice Radovan Budimčić je pri tej priliki odklonil partijo kmeta Radoslava Štanimirovića in je ni hotel sprejeti. Med Budimčićem in kmetom je nastal preprič, tekem katerega je kmet potegnil nož in zabodel Budimčića. Budimčić je ostal na mestu mrtve. Morilca so aretirali.

Naiboli ugodno

nuđi lesenska in žimska oblačila

J. Maček

specijalna konfekcija za gospode in deco ALEKSANDROVA CESTA 12.

* **Škratitca v Vinkovcih.** V okolici Vinkovcev se vedno bolj širi škratitca. V vasi Jarmini je bil te dni zabranjen cerkveni sabor. Škratitca se pojavlja tudi v Vinkovcih, kjer je devet primerov med šolsko mladino. Zaradi tega so ljudske šole zaprte za pet dni. Zdravstveno oblastvo je takoj podvelo potrebne mere, da se prepreči nadaljnje širjenje.

* **Obledela obleke barva v različnih barvah in plisiru tovarna JOS. REICH.**

* **Pri slabokrvnosti, sluhšanju, bledolice, zatečenih žlezah, lšaju in izpuščaju kože** posreduje prirodna grenčica »Franz Josef« urejeno prebavo. Odlični zdravniki so se prepričali, da je grenčica »Franz Josef« zelo priporočljiva za slabotne otroke. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Iz Ljubljane

u. Sočani! Sobota naj bo naš dan. Dolgo že nismo bili skupaj in čas je, da se zopet snidemo. Prilika predavanja nam bo služila tudi v to, da se pomenujemo o razmerah, pod katerimi ječe naši bratje v Južni Kraljini. Strmino se in iščimo pota, kako jim olajšati trpljenje. Čim več sestankov, tem več novih misli!

Iz Celia

e. Nov lokal celiske podružnice uprave »Jutra«. Cenjenim naročnikom in inserentom v Celju in okolici vljudo naznanjamo, da smo otvorili v Celju (Korenova ulica št. 2) podružnico »Jutrove« uprave in redakcije v lastnih poslovnih prostorih. »Jutro«.

Tragična smrt starčka

Zagorje, 1. novembra. Na nevarnem Dolančevem rebu se je zopet ponesrečil beden starček. Okrog polne so delavci včeraj s proge opazili, da se je po Dolančevem rebu zakotalilo navzdol človeško truplo, ki je priletelo naravnost v Savo in v bližini brega obležalo med kamenjem. Dva delavca sta se takoj s čolnom prepeljala čez Savo in izveleka nesrečno žrtev iz vode.

Na kraju nesreče se je kmalu zbralo precej ljudi, ki so v ponesrečencu spoznali 70-letnega užitarja Blaža Zagorca, po domače imenovanega »Adama« iz Komčice v poljski občini. Kakor so vsačani izpovedali, je ponesrečenec dopolne odšel z doma, da bi se z opoldanskim vlakom odpeljal v ljubljansko bolnico. Starčku je namreč že dalje časa razjedal rak desno lice. Mož je bil splošno tdi že precej šibak in je težko hodil. Neumljivo je, zakaj se je podal ravno po nevarnem rebu, kjer se je že marsikdo ponesrečil. O katastrofi starčka je bilo obveščeno orožništvo v Zagorju ob Savi, ki je po ogledu odredilo prevoz ponesrečenca v Komčico, kjer se bo jutri vršil pogreb. Ugotovili so, da je starček zmerl v globino ravno nad tako imenovano »cesarsko kamro«; razbil si je glavo in je moral smrt takoj nastopiti. Letos je to že druga smrtna nesreča na Dolančevem rebu, zato je upravičeno ogorčenje, ker občinski odbor v Poljsko klub zahtevi občanov ne popravi in ne zavaruje te nevarne steze, katere se sleherni dan poslužuje večje število prebivalcev.

Pred sodniki

Tat z motociklom

Motociklist Tomaž Peta premišljuje za zamreženimi okni o svojem svobodnem življenju in prekinitvi usodo in pravico, ki je nezaprta. Služil je Tomaž v Ljubljani za šoferja. Ker pa gospodarja fant ni ugajal, ga je odslužil. Kaj za to Peta je prihajal še vedno nazaj k svojemu gospodarju. Seveda ponohi. Odklenil je dvorišna vrata in potem vrata trgovine, kjer si je nabral razne predmete. To se je čisto ponavljalo.

Ker je Tomaž praktičen človek, je za verige, francoske, svetilke in druge ukradene stvari preskrbel, da jih ni pretežko vleči s seboj. Na

dvorišču njegovega nekdanjega gospodarja je stalo motorno kolo. Vsako noč je zatorež Tomaž drvel z motorjem po ulici in odvažal svoj plen. Ko je Peta blago tam v predmestju odločil, je spet zajezil kolo in pohitel z njim nazaj, prepričan, da v trgovini nihče še ni prišel tatvini na sled.

»Dobil bom hudiča, če se mi v zemljo vdere,« se je hvatil hlapec Jure pred okrađenim gospodarjem. In zvečer je hlapec izpil pol litra damatskega vinca in čakal tatu na dvorišču.

Luna je razlivala mesečno nad prostiranim dvoriščem, ko se je pri visokih vratih pojavila senca šoferja Tomaža.

»A, ti si tisti fant? Saj se poznavam Peta?« je dejal hlapec in zazdehal. Peta se je pošteno prestrašil in pokazal pete.

Hlapec se je pa smejal: »Lahko tečeš, ne bom te lovil, saj te bo mož postave dobil!« Odšel je počasi spat, kimajoč in godrnjajoč o nepoštenosti, ki si je danes osvojila svet.

Gospodarstvo

= Mednarodna konferenca o dvojnem obdavljenju brez sodelovanja naše države. Na poziv Društva narodov se trenutno vrši v Zenevi mednarodna konferenca za pretes narča konvencije o dvojnem obdavljenju podanikov tujih držav. Dvojno obdavljenje je gotovo eno najvažnejših poveljnih mednarodnih gospodarskih vprašanj, zato so na konferenci zastopane skoro vse evropske države. Za presoso, koliko važnost poseveča naša vlada velikim mednarodnim gospodarskim vprašanjem, pa je značilno dejstvo, da na tej konferenci naša država sploh ni zastopana, čeprav zavzema važno mesto v evropskem gospodarstvu in so na konferenci zastopane tudi druge mnogo manjše države. Naši merodajni krogi vedno povdarjajo, da je treba inozemski kapital v naši državi pritegniti ko sodelovanju. Kako naj inozemski kapitalisti dobijo v našo državo zaupanje, ki je predpogoj za sodelovanje inozemskega kapitala v našem gospodarstvu, če naša država odklanja sodelovanje v tako važnem mednarodnem vprašanju. Na konferenci sodelujejo poleg predstavnikov posameznih držav tudi predstavniki Mednarodne trgovske zbornice, ki zastopajo interese obdavljenega gospodarstva in zahtevajo sklenitev mednarodnih pogodb proti dvojnemu obdavljenju dohodkov, kapitala in dedščin. Omejiti je treba prevelik vpliv političnih sil v gospodarstvu, tako da se ne ovira podjetnost s pretranim obdavljenjem.

= Velika fuzija v zagrebškem hankarstvu izvedena. Kakor znano, se je letos izvršila v dveh etapah fuzija med Hrvatsko - slavonsko zemaljsko hipotekarno banko, Hrvatsko eskomptno banko, Bosansko banko (Beograd) ter Agrarno in komercijalno banko. Kakor sedaj službeno objavlja Zagrebška borza, bo novonastali zavod pričel danes posloovati pod imenom Jugoslovenska družena banka z delniško glavnico 175 milijonov Din in rezervami 52 milijonov Din. Izmenjava delnic se bo izvršila kasneje.

= Dviganje cen bakru na svetovnih tržiščih. V zadnjem času se je cena bakru prilela zopet naglo dvigati. Te dni je mednarodni kartel za baker ponovno dvignil ceno, tako da znaša danes cena cif luka v Severnem morju 16.25 centov za angleški funt, dočim je v početku leta znašala okrog 14 centov.

= Beogradska trgovska zbornica in uredba o odpiranju in zapiranju trgovin. Na seji uprave beogradske trgovske zbornice, ki se je vršila v sredo, se je ponovno razpravljalo o uredbi o odpiranju in zapiranju trgovin. Uprava v načelu soglašala s novimi predpisi uredbe, vendar zahteva, da se v soboto podaljša delavni čas za eno uro in da se ukine favoriziranje slaščičarn.

= Vinska borza v Zagrebu. Danes se vrši v Zagrebu vsakomesečna vnska borza, katero prireja Savez hrvatskih vinogradnikov in uprava Zagrebške borze. Na tem sestanku se bo nudilo prvič letošnje vino.

= Nazadovanje izvoza jaje v Nemčijo. Po nemški izvojni statistiki smo v prvih osmih mesecih t. l. izvozili iz 98.5 milijona komadov jajc, dočim smo v istem razdobju pret. leta izvozili 125.1 milijona komadov. To nazadovanje je tem občutnejše, ker se je istočasno skupni uvoz jajc v Nemčijo povečal od 1923 na 2071 milijonov komadov. Najbolj se je napram lani povečal uvoz iz Rusije, in sicer od 321 na 589 milijonov komadov.

Borze

1. novembra.

Devize in valute.
Beograd. London 275.78 — 276.58, Newyork 56.84 — 57.04, Curih 1004.1 — 1007.1, Milan 297.05 — 299.05, Praga 168.37 — 169.17, Berlin 13.555 — 13.585, Dunaj 7.9964 do 8.0264, Budimpešta 9.9154 — 9.9454.

Efekti.

Beograd. Vojna škoda 427.5 — 429.5, za december 437 — 438, investicijsko 85.5 — 0, Narodna banka 6980 — 7050.

Dunajska borza za kmetijske proizvode. Glede na popušanje tečajev na prekomorskih borzah in v skladu z mlačno tendenco na kontinentalnih borzah je bilo razpoloženje na dunajski borzi zelo mirno. Promet je bil minimalen. Pri tlačenih cenah je bilo nekaj manjših zaključkov v jugoslovenski poljski pšenici. Zaradi nazadujočih notacij v Buenos Airesu in Rosariju je bila tendenca v turški mirna ter so cene iz druge roke nižje. Uradno notirajo vključno prometni davek in carina, fco Dunaj: pšenica: domača 36.25 — 37, madžarska poljska (81/83 kg) 40 — 41, jugoslovenska 38.25 do 38.75; rž: marchfeldska 36.75 — 37, madžarska 35.5 — 35.75; turščica: 45.50 do 36; oves: domači 33.5 — 34, madžarski 35 — 35.5.

Zahvala

Vsem cenjenim prijateljem in znancem, ki so se spominjali moje osemdesetletnice bodisi osebno ali pismeno, izrekam svojo najpristranejšo zahvalo ter želim vsakomur najmanj tudi toliko križev — pa brez vra-klih težav.

Neizmerno me je razveselil prihod gosp. vseučil. prof. dr. Fr. Jesenka, predstojnika botaničnega inštituta, ki mi je k mojemu osmemu križu čestital v svojem in v imenu svojih slušateljev, mladih botanikov, na ljubljanski univerzi. Bodi jim življenje srečno in veselo!

Srčne pozdrave vsem!
Celje, 30. oktobra 1928.

M. CILENŠEK.

Robert Lansing umrl

Iz Washingtona so sporočili vest, da je 31. oktobra umrl Robert Lansing, državni tajnik za zunanje zadeve v letih 1915—1920. Rodil se je l. 1864. v Wattertownu v državi Newyork in je študiral pravno vedo. Kmalu je postal strokovnjak v vprašanih mednarodnega prava. Zato so ga tudi kmalu začeli uporabljati kot izvedenca v sporih z drugimi državami. Izdajal je pozneje list »American Journal of International Law«. Bil je dolga leta prijatelj Woodrowa Wilsona in tako je razumljivo, da si ga je ta v marcu l. 1915. izbral za državnega tajnika (ministra) zunanjih zadev. Imel je odločilen vpliv na Wilsonovo mišljenje, ideja Društva narodov je prav za prav njegova. Med mirovnimi pogajanjmi so se pa pojavile razlike v mišljenju obeh mož, ki so privedle Lansinga končno do tega, da je v februarju 1920. odstopil. Odslej se je bavil s politiko le posredno. Spisal je več knjig, posebno senzacija je vzbudilo to, kar je izdal v knjigi o poteku mirovnih pogajanj. Vnema se je za priključitev Avstrije k Nemčiji. Amerika je izgubila z njim vsekar velikega državnika in objektivnega znanstvenika, čigar ime bo ohranjeno v zgodovini in čigar ideje se bodo prele ali slej uresničile v polni meri, ker so temeljile na zdravem idealizmu.

Orožnike

finančne stražnike uniformira najceneje tvrdka DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

Umetni jež proti razbojnikom v avtomobilih

Moderni lopovi se poslužujejo vseh najmodernejših pridobitve tehnike, da z uspehom vrše svoj nevarni posel. Posebno v Ameriki, deželi avtomobilov, je kaj udomačeno, da se razbojniki umaknejo zasledovanju na avtomobilih s posebno močnimi motorji. Varnostne oblasti so sedaj izumile poseben način, ki razbojnikom zanesljivo prepreči daljši beg iz mesta zločina v notranjost dežele. Na vseh cestah, vodečih iz mest so postavljene majhne skrinjice, ki hipoma razprostro preko ceste tanko, komaj vidno mrežico iz žice, ki je na površju posajena z ostrimi jeklenimi žrebli. Treba je samo na policijski stražnici pritiskati na električni gumb in poljubna cesta se na več krajih zapre s takimi ježi. Beg v avtomobilu je na ta način onemogočen, ker je vožnja s počenimi pnevmatikami nemogoča, obenem pa se avto v silnem diru prevrne, ako mu počijo pnevmatike. Razbojniškim avtomobilistom je tedaj dobovanje močno oteženo in bodo morali misliti, kako bi prišli v okoli tem najno-vejši policijski napravi.

Morfij in kokain

Iz podatkov nemškega zdravstvenega urada je razvidno, da se je morfinitizem in kokainizem po vojni v Nemčiji silno razpasel. Število tistih, ki se zastrupijo z morfijem ali drugimi opijoinimi strupi, se vsako leto večja. V letih 1923/24 je število zastrupljenec, ki so se zdravili po bolničnih naraslo za 200 odstotkov pri moških in za 150 odstotkov pri ženskah. Po nemški statistiki se na vsem svetu použije letno nad 40.000 kg raznovrstnih opijoinih strupov. To velikansko potrebo krijejo Nemčija, Anglija, Švica, Francija in Japonska. V drugih državah se ti strupi ne proizvajajo. Morfij in kokain, po mnenju zdravnikov, učinkujeta individualno, v kolikor se tiče duševnega, telesnega in moralnega propadanja osebe, ki ju uživa. Vsekakor pa ima uživanje lahko katastrofalne posledice za njegovo potomstvo. Morfinisti telesno ne propadajo tako naglo kakor kokainisti. Slednji imajo, skoro brez izjeme, tudi usodno manj, da k uživanju tega strupa zavajajo še druge. Uživanje kokaina se da odvaditi samo na ta način, da se pacienti podvrže dolgotrajnemu fizičnemu zdravljenju, ki pa s kokainom zastrupljenemu organizmu nič ne škoduje.

Največji jež na svetu

Te dni so v Khatgaru v Indiji dogradili največji jež, ki je bil kdaj zgrajen na svetu. Zidovje jezu je visoko 57 m in so zanj porabili 2 in pol milijona kubičnih čevljev gradbenega materiala več nego za Nilov jež pri Assuanu, ki je po velikosti drugi na svetu. Voda se bo za jezom zbirala v večkansko jezero, ki bo merilo v dolžini nad 20 km in ki bo v njem 600 milijonov kubičnih metrov vode. Gradbeni stroški so znesli čez 300 milijonov Din. delali pa so na tej gigantski zgradbi 15 let.



Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Sincilar Gluck:

Zlati panter

40

»Z Italijanom Mallardijem, pri katerem je bila gospodična van Cleef omamni čaj, ste menda dobro znani?»

»Prizadeval sem si, da bi postala znanca. Ne vem pa, kaj misli o meni.«

»Ali menite, da sluti vaše stike s tajno službo? Ali je bil tisti dan, ko je gospodična van Cleef izginila, pri gospe Fawcetteovi?»

»Tega ne vem. Mogoče pa je.«

»Ali je bil izmed tistih, s katerimi ste imeli posla, ko ste rešili gospodično van Cleef?»

»Ne!«

»Kako menite, ali so vas tisti ljudje spoznali?»

»Ne verjamem. Toda izključeno ni, da so me opisali gospe Fawcetteovi ali Mallardiju.«

»Nu,« je rekel Pride, »to je seveda samo možnost, s katero morava računati.« Pomolčal je in nadaljeval: »Če je Mallardij v zvezi z gospo Fawcetteovo in Viningom, tedaj mu bo znano, da ste ju hoteli dati prijati. Ako tedaj greste k Mallardiju, bo s svoje strani poizkušal, da vas spravi policiji v roke. Ako tega ne stori, je to znamenje, da vas nima na sumu. Tedaj ga lahko poizkusite pripraviti do tega, da vas vzame s seboj v eno teh družb. Dal vaju bom zasledovati in tudi sam pridem za vama.«

»Dobro, poizkusiti hočem,« sem odvrnil. »Storil bom vse, kar morem, o tem bodite uverjeni. Toda — ali ne bi mogli poskrbeti, da bi te ptičke opazovali? Ali Vining, gospe Fawcetteova in Mallardij niso bili pod nadzorstvom?»

Pride se je nasmešnil. »Seveda so bili. A v to smo morali rabiti navadne detektive. In tisti dan, ko so ujeli Moorea, so detektivi izgubili vsako sled o Viningu in gospe Fawcetteovi. Nato sem odposlal moža, ki je opazoval Mallardija, češ, Lah naj misli, da ga nimamo več na sumu — ako je vobče kaj opazil.«

»Ali ni razen Mallardija nikogar, ki bi bil sumljiv?« A tisti mah sem se spomnil zapisne knjižice, ki sem jo bil našel pri Viningu in ki sem jo pustil na svoji pisalni mizi. Omenil sem jo Prideu in mu povedal tudi nekaj imen, ki sem si jih bil zapomnil.

Ko sem končal, me je Pride pogledal. »Ali mi niste pozabili omeniti nekaterih malenkosti?« je vprašal suho. »Knjiga bi bila za nas neprecenljive vrednosti. Povejte mi natanko, kaj je bilo v njej.« Rekel sem mu, da so bile pripisane k imenom tudi številke, in sem ga vprašal, kaj bi utegnile pomeniti.

»Pomenijo lahko vse mogoče. Vsekako bi nam mogla imena marsikaj izdati. Kje je knjižica?»

Povedal sem mu. Posmehljivo me je pogledal.

»Bodite uverjeni, da knjižice ni več v vašem stanovanju, če so bili v njej kaki važni zapiski. A pogledat pojdem vendarle, ali je še tam ali ne. Saj imam itak opravka pri vas.«

»Kakšen opravak? — Morda hočete prinesiti mojo obleko?»

»Seveda. V teh čapah vendar ne morete k Mallardiju.«

»Kdaj naj grem k njemu?« sem vprašal.

»Najbolje bi bilo kar jutri popoldne. Dotlej vam prinesem obleko in morda tudi vtihotapim kakega svojega človeka v Mallardijevo hišo. Dobro bi bilo, če bi vas tudi sam spremljal k njemu. Vozil bom vaš avto. Če vas vpraša, kdo sem, mu recite, da ste si izposodili voz od prijatelja, ki je odpotoval, in da sem jaz njegov šofer. Kaj menite?»

»Vaš predlog se mi vidi jako pameten. Strinjam se z njim.«

»Podcenjevali smo zvitost in moč nasprotnikov, a tudi oni so nas podcenjevali. Vsekako mislim, da vas bodo izkušali dobiti v svojo oblast. Mallardij bo hotel morda porabiti priliko, da vas spravi s poti, in vas bo vzel na eno svojih prireditev.«

»A zakaj naj grem potem z njim?« sem vprašal začuden.

»Skušal naju bo prekaniti in se ostreši vseh zasledovalcev.«

»In jaz naj bom klavna žrtev?»

Pride je resnobno pokimal. »Tako je, Clayton.«

»Dobro, ako me vzame Mallardij s seboj, sem pripravljen,« sem rekel veselo. »Toda lopovi si me bodo še zapomnili, samo da pridem mednje.«

»Ne verjamem, da bi jim mogli napraviti veliko škodo. A zdaj hitim k vam domov. Za vas bi bilo dobro, da greste takoj v posteljo in se odpočijete. Lahko noč, nič ne skrbite! Jutri zjutraj se spet oglašim.«

Preden sem legel spat, sem se namazal z mazilom, ki mi ga je bil Pride prinesel za roke in obraz. Reči moram, da je bilo izvršeno, zakaj ko sem drugo jutro vstal, sem bil že vse bolj podoben človeku.

Sport

Potrebnost ugotovitev. Pred dnevi je zašla v sportno rubriko »Jutra« notica, s katero se izpopolnjuje poročilo o poteku skupščine JNS. Poleg nekaterih točnih in objektivno prikazanih podatkov se nahaja v tisti notici tudi pasus, v katerem je povedano, da je skupščina odklonila avtentično tolmačenje § 14. pravilnika saveznih prvenstvenih tekem, kakor ga je sklenil splošni upravni odbor JNS o priliki verifikacije tekme Ilirija: Slavija z rezultatom 7 : 0 namesto pravilno 7 : 1. Da je ta trditve v omenjeni notici netočna, izhaja že iz notice same, kajti v njej je rečeno, da je skupščina sprejela od g. Beteta formulirani predlog, naj se odsej ta člen glasi takole: Če nastopi klub z igračem, ki ni bil sprejet, ali ki se nahaja pod kaznijo, ali ki je bil prijavljen pod tujim imenom, zgubi tekmo s 3 : 0 v korist nasprotnika, v kolikor ni dosežen boljši rezultat. Iz navedenega je za vsakogar jasno, da je skupščina s svojim sklepom sprejela tekst paragrafa, dočim o aprobaciji ali zavrnitvi avtentičnega tolmačenja sploh ni bilo po tem govoru, ker ne bi bilo imelo smisla še o tem govoriti. Tudi poslovni odbor LNP je smatral, da se mora podvzati in servirati javnosti tozadevno netočno poročilo. V svojih službenih objavah je še predno je izšla pravkar omenjena notica, obelodanil skoro dobesedno isto netočnost, kakor je izšla potem v neoficijelni notici. Za to službeno objavo odgovarja seveda p. o. LNP-a sam. — O. Ček, bivši in sedanj tajnik I. ASK Primorje.

Iz JNSa. Kakor smo že poročali, je upravni odbor JNSa verificiral prvenstveno tekmo Primorje: Ilirija s 5 : 4 ter dalje sklenil, da se preda sodnik g. Frankl odboru za kaznovanje sodnikov. — Zagrebski igrači: Perška, Premerl, Babič I., Kornfeld, Höckman in Mihelič, ki so bili določeni v našo reprezentanco za Prago, a niso odpotovali se predajo kazenskemu odboru. Sklep kazenskega odbora glede teh igralcev se pričakuje v vseh sportnih krogih z velikim zanimanjem.

Tečaj za boksanje in grško-rimsko rokoborbo je otvorila tekočatska sekcija SK Slovana, v katero sprejema novince in vabi k sodelovanju svoje stare člane. Treninjske sekcije se vrše v sredah in petkih od 19. do 21. ure. Vodijo jih izkušeni trenerji po najmodernejših metodah. Interesanti naj se zglase ob omenjenih dnevih in urah v telovadnici na učiteljsko (Resljeva cesta). — Mens sana in corpore sano! — Odbor.

ASK Primorje (plavalna sekcija). Od borova seja danes ob 19.30. K seji so vabljeni gg.: Črnič, Trost, Sancin S. — Načelnik.

ASK Primorje (hazenska sekcija). V nedeljo, 4. t. m. strogo obvezen sestanek vseh članov ob 10. dopoldne v Kolizeju, kjer! odo odslej zimski treninjski. Važno radi razgovora o razvrstitvi treninjske. Zadržane članice se morajo oprostiti najmanj dan popreje pri trenerju. Hkrati se bodo sprejemale nove igralke. — Načelnik.

Hazenska sekcija SK Ilirije. V nedeljo 4. t. m. prvenstvena tekma s ISSK Mariborom v Mariboru. V primeru ugodnega vremena danes opoldne trening, sicer pa ob 18.30 sestanek v klubovi sobi v kav. Evropa. Treninjska oz. sestanka se morajo udeležiti naslednje igralke: Černe, Brodar, Šifer, Tita, Tratnik, Jermol, Bernik, Nikica, Kezele, Mirtič.

Dopisi

BLED. Na pobudo tukajšnjih okoliških konjerejev in drugih interesentov se je ustanovilo pretežno nedeljo že pred več leti zamišljeno »Jahhalno in dirkalno društvo za Gorenjsko« s sedežem na Bledu. V pogledu napredka na gospodarskem polju je novo društvo gotovo pomembno; predvsem za resno in smoteno pospeševanje konjereje, ki je bila še pred nekoliko leti skoraj glavna panoga in edini vir dohodka gorenjskega konjereja. Društvo namerava prirediti na Bledu vsako leto, posebno za časa sezije, večje konjske dirke, ki bodo prav gotovo pospešile in dvignile lepo se razvijajoči tujski promet na Bledu. Poleg tega namerava društvo prirediti vsakoletne razstave in premovanja ter strokovna predavanja, ki naj bi prinesla našemu gorenjskemu konjereju pravi vpogled v konjerejo in mu prinašala vsaj nekaj več koristi. Na ustanovnem občnem zboru so bili izvoljeni v poslovni odbor naslednji gg.: predsednik Ažman Ivan, Hraše; I. podpredsednik Štupica Josip, Ljubljana; II. podpredsednik Pavlin Aleš, Podbrezje; tajnik Poganič Ciril, Podnart; blagajnik Olip Pavel, Lesce; odborniki: Kristan Alojzij, Zapuže; Megušar Miha, Spodnje Gorje; Vidic Franc, Lesce; Horvat Peter, Javornik; dr. Janežič Zvonko, Bled; Novak Ivan, Radovljica; namestniki: dr. Švegelj Ivan, narodni poslanec, Bled; dr. De Gleria Josip, župan, Bled; Ferčej Miha, Zasip; Kenda Ivan, Bled; Troha Ivan, Bled; Jansa Andrej, Koritno; inž. Klimek Vladimir, Bled; Pernuš Leopold, Bled; Jan Jakob ml., Spodnje Gorje in Vo-

gelnik Jože, Podhom. Širši odbor tvorijo gg.: Pipan Ivan, obl. posl., Vižmarje; Meršol Ivan, Kovor; Primožič Jožef, Pristava; Koman Albin, Vižmarje; Černe Josip, Zg. Šiška; Primožič Miha, Pristava; Hodnik Ivan, Srednjavos; Dolenc Franc, Škofja Loka; Zore Leopold, Kranjska gora; Heinrich Franc, Škofja Loka; Benedik Joško, Stražišče; Mol Franc, župan, Voglje; Rozman Ivan, Zvirče; dr. Semrov Franc, Kranj; Hafner Anton, župan, Stara Loka; Baloh Franc, Jesenice in Veber Joško, Škofja Loka.

Naši onstran granic

P— Revni kmetje in navadni delavci. Orto Vergani trdi v milanskem »Corriere«, da »drugorodci« ne želijo nič drugega nego mirno delo v okviru obnovljenega italijanskega nacionalnega udeleževanja. Iz vseh spisov o »drugorodcih« zveni italijanski sklep, da naj Slovenci in Hrvati v Juljski krajini lepo mirno delajo doma na polju in služijo potniški delavci. Ljudsko šolo naj pohajajo, potem pa živijo v popolni odvisnosti od fašizma, ki jim odreja skromno posest in težko delo. Kier je slab svet, tam naj gara »drugorodci«, dobro zemljo si bodo prilaščili Italijani. Za hlapce in delavce naj bodo »drugorodci«. Srednje in visoke šole so za Italijane. Duhovniki, občinski načelniki, učitelji, uradniki, inženjerji, odvetniki, profesorji, podjetniki, trgovci in obrtniki bodo Italijani. Takole radi lepšega bi pustili v eni ali drugi stroki kvišku kakega »ščava«, ki pa bi moral neprestano in povsodi zadrževati, da je Italijan. Ponašali bi se z njim, kako da so pravični z no-

vimi državljani! V ljudski šoli se otrok ne nauči nič koristnega, v srednji šoli slovenski deček že skoro ne more več, visokošolci pridijo z vseučilišč in juljski fašizem si je postavil nalogo, da ubije vsako delovanje slovenske inteligence in jo nadaje onemogoči. Fašizem pospešuje slovensko izseljevanje. Kar ostane, naj bo kolikor toliko potujen kmetič in težak.

P— Goriški občinski svet je sklenil, da odstopi »balili« brezplačno bivši Ritterjev park, ki se razprostira okoli baliskega doma na Goriškem. Park ima veliko vrednost.

P— Italijanski zakoniki v novih pokrajinah. S kraljevim odlokom se razširijo na nove pokrajine italijanski civilni in trgovski zakonik ter civilnopravni red. S tem ukrepom izginijo iz Primorja zadnji ostanki avstrijskega prava, ki je pa v marsičem boljše od italijanskega. Zanimivo je, da se je razširjenje izvršilo šele ob desetletnici prevrata.

Vsak dan sveže namočeno polenovko, kakor tudi različno drugo špecerijsko in kolonialno blago po najnižji ceni tudi cenj. občinstvu

Rudolf Kovačič

245 Kongresni trg št. 19

L. Mikuš

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Tvornica dežnikov, zaloga sprehajalnih palic

Volneno blago, svilo, popelin i. t. d. za žalne obleke priporoča

A. & E. SKABERNE
Ljubljana



Firestone
pneumatike

Zastopstvo za Slovenijo:

IVAN OBLAK
Celovška cesta št. 34

Telefon 2663

Firestone

Snežne čevlje in - - galoše - -
Izajte pravočasno v po-pravilo trditi
M. Zrebar
Sv. Petra cesta 6

Kdor je nezadovoljen s svojim kruhom ali pecivom, naj poskusi peči z

Jugobanal-patent-moko
pa bo lakoj nadvse zadovoljen!

Ljubodob

Šofer

zaneeljiv in trezen, kateri je tudi mehanik, se sprejme takoj. — Ponudbe na: Ivan Savnik Kranj. 36 525

Mesto natakariče

lično pošteno dekle z dobri-ri sprejme. Naslov pove oglasni oddelk »Jutra« 36 638

Dobro kuharico

perfektno in samostojno, ki bi bila sposobna voditi tudi večje gospodinjstvo. Iste-mo. Ponudbe na Oskrnj-štvo graščine v Ribnici. 36 629

Kontoristinja

veščo slovenske in nem-ske stenografije in stroje-pisja, ki bi tudi v trgo-vini z mešanim blagom so-ulovala. Zvezi Anton Ove-nkel, Sv. Peter v Sav do-lini. Ponudbam je prilo-žiti spravevala in slike. 36 626

Pekovskega vajenca

sprejme takoj pekarna Jo-zefa Šiker, Ruše pri Mariboru. 40 031

Dobrega žagarja

sprejme takoj proti plači-po dogovoru. Naslov pove oglasni oddelk »Jutra« 36 561

Pletilja

veščja stroja št. 12, zmog-ča boljšega dela. dobi-talno mesto. Dnevna pla-ča 10 Din. Naslov pove o-delk »Jutra«. 36 451

Prodajalco

prvovrstno moč za modno in galanterijsko trgovino sprejme Ivan Savnik. Kranj. 36 530

Zasluzek

Stalne zastopnike krajevne — proti mesečni plači in proviziji sprejme-mo takoj za dobičkonosno predmet. — Ponudbe pod šifro »Uspešno« na oglasni oddelk »Jutra«. 36 601

Dober zaslužek

nudimo priložnost zastopni-kom, ki obiskujejo privat-ne stranke na deželi, za predmet, ki se rabi v vsa-ki hiši Zasluzek do 100 Din dnevno Za vtorec 10 Din v enmihak priložiti — Pisemne ponudbe na naslov Rozman, Maribor — poštni predal 2. 36 009

Gledališke odre

opozarjamo na ljudsko igro

Rokovniači
spisal Fr. Govekar III. Izdaja. Broširana knjiga velja Din 20.—

Knjigarna Tiskovne zadru-ge v Ljubljani

234

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošiljk skrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, Ljublja-na. Maaevkova cesta 9 (nasproti carinar-nice). Revizija pravičnega zaračunavanja ca-rize po meni deklariranega blaga in vse in-formacije brezplačno. 18*

Vinske zastopnike

za vse kraje Slovenije išče. Dopolne pošljite na: Vinar, Ciglar, Stubica kraj Zagreba. 36 467

Pouk

Učiteljica

francoščine diplomirana v Parizu, po-štuje francoščino in nem-ščino. Ponudbe na oglasni oddelk »Jutra« pod šifro »Nizek honorar«. 36 196

November

5

otvoritev

novih telajev francoščine-italijanščine nemščine, an-gličine in zasebne ločljive šole za jezike, po metodi Berlita. Kralja Petra trg 2. 301

Prodajam

filmski fotoaparati

izredno ugodno naprojal na Sv. Petra cesti 73, priložje Vprašati dopoldne. 36 005

Kompletne smuči

kakor tudi obleko za smu-ko Din 750.— prodam Gospo-veška cesta 13/I, vrata 66. 36 465

Pozor!

Volno in bombaž kupi-gecenoje pri trdnici Kar-Prelog Ljubljana Stari trg št. 12 in Zidovska ulica, 4. 324

Perje

kokošinjsa, purja, gosje, na-ravno in v strojem čisteno tovarnja v vsaki množini E. Vajda, Oskovec Medji-murje. Telefon 59. 4. 60. 229

Puhasto perje

»aspolijam po povsotju najmanj 5 kg po Din 36 kg — Iskoristite priliko dokler uraja salogna L. Brosvid Zagreb. Hliva 88. kamiona hitilnice perja. 188

Milinski trijer št. 4

in milinski cilindri se rab-jejo, prodam po najnižji cenil. — Valjčni milo Ra-dve pri Zidanem mostu. 36 531

Pekarno

v večjem trgu v Sloveniji, s inventarjem vred prodam za 5000 Din. Naslov pove oglasni oddelk »Jutra« 36 104

Fotoaparati

kompletne, s stojalom in sploh vsemi pripadajočimi deli, v jako dobrem stanju ugodno prodam Reflektant naj pošljite naslov pod šifro »Fotoaparati« na oglasni oddelk »Jutra«. 36 421

Kapital

3000 Din posojila

izjem za krajšo dobo. Pla-čam visoke obresti, oziro-mo dam protivrednost v obliki posebne ugodnosti. Ponudbe pod šifro »Visoke obresti« na oglasni oddelk »Jutra«. 40 633

Lokali

Pisarniške in

poslovne lokale

v centru, strogo separirane, obstoječe iz 2 sob. v I. nadst. oddam takoj ali pozneje. Na-lav v opla-nem oddelku »Jutra«. 36 520

Prehrana

Na izvrstno hrano

domačo, sprejemem v bli-žini sodnice in kolodvora ne-kaj gospodov ali dam. Na-lav pove oglasni oddelk »Jutra«. 40 632

Sobe

Prazno sobo

z elektr. razsvetljavo, v sredini mesta, takoj oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 40 635

G. Th. Rotman:

Prigode porednega Bobija



80. Med tem, ko so jo redarji ubrali za njim, je prišla na pozorišče gospa Motoviljeva. Kar obnemela je od groze, ko je zagledala svoje zamazano, pohojeno perilo in obleko svojega sina, ki je bila preluknjana kakor rešeto . . . Joj, joj! Vroče solze obupa so se ji udrele po licih!

Iščemo 12 68

večje razstavne in trgovske lokale

v eni najprometnejših cest v Ljubljani

in

veštega akviziterja

za avtomobile in druge naše proizvode.

Ponudbe na Škodove zavode,

Šelenburgova ul. 7.